

Ärende: VN/12948/2019

Begäran om utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen om ändring av hälso- och sjukvårdslagen och vissa andra lagar (skärpning av den s.k. vårdgarantin)

Bakgrundsuppgifter

I vilken egenskap lämnar ni utlåtandet:

annan organisation

Till vilket välfärdsområde hör ni (om ni är en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde):

-

Utlåtandegivarens officiella namn:

Svenska pensionärsförbundet rf

Lausunnonantajan lausunto

Namn på och eventuella kontaktuppgifter till den som skrivit utlåtandet:

Berit Dahlin, verksamhetsledare

tfn 040 5780248

berit.dahlin@spfpension.fi

För myndigheter: Behandlingsdatum och namn på det organ som eventuellt har behandlat utlåtandet:

-

1. Frågor om öppenvård som ges i samband med primärvård 1.1. Vilka är de främsta orsakerna till långa väntetider? (välj de fem viktigaste) Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso-

och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

A. den stora variationen i befolkningens behov

nej, icke ett av de fem viktigaste skälen

B. stor och uppdämd efterfrågan

ja, ett av de fem viktigaste skälen

C. otillräcklig rådgivning och styrning till andra tjänster

nej, icke ett av de fem viktigaste skälen

D. otillräcklig förebyggande verksamhet och otillräckligt tidigt ingripande

ja, ett av de fem viktigaste skälen

E. andra tjänster fungerar inte

nej, icke ett av de fem viktigaste skälen

F. otillräckligt samarbete och splittrade vård- och servicekedjor

ja, ett av de fem viktigaste skälen

G. ineffektiva verksamhetsmodeller inom den öppna sjukvården

nej, icke ett av de fem viktigaste skälen

H. ineffektiv arbetsfördelning mellan yrkesgrupper

nej, icke ett av de fem viktigaste skälen

I. otillräcklig kompetens

nej, icke ett av de fem viktigaste skälen

J. otillräckliga ekonomiska resurser

nej, icke ett av de fem viktigaste skälen

K. otillräckligt utnyttjande av digitala tjänster och digital teknik

nej, icke ett av de fem viktigaste skälen

L dålig ledning av verksamheten

ja, ett av de fem viktigaste skälen

M. långvariga svårigheter med tillgången på personal

ja, ett av de fem viktigaste skälen

N. covid-19-epidemin

nej, icke ett av de fem viktigaste skälen

O. de gällande lagstadgade tidsfristerna för tillgång till vård

nej, icke ett av de fem viktigaste skälen

P. annat: vad?

Personalbrist, stor omsättning av personalen och bristande kontinuitet.

1.2. Främjas följande företeelser av att vårdgarantin skärps på det föreslagna sättet

tillgången till vård

ja

vårdens kvalitet

vet ej

patientsäkerheten

ja

kontinuiteten i vården

ja

vårdens verkningsfullhet

ja

vårdens verkningsfullhet

ja

kostnadseffektiviteten inom hälso- och sjukvården

nej

rätt fördelning av de resurser som står till förfogande för hälso- och sjukvården

vet ej

minskningen av hälso- och välfärdsskillnaderna i befolkningen

vet ej

Fri kommentar:

Allt beror på tillgången till personal med lämplig utbildning.

A. en flexibel tillgång till tjänster när det gäller psykiska problem

ja i viss mån

B. kontinuiteten i vårdkedjorna inom mentalvården

ja i viss mån

C. servicehelheten för mental hälsa och samordningen med andra tjänster

ja i viss mån

Eventuella kommentarer:

Allt är beroende av tillgången på kompetent personal.

A. ökar den oändamålsenliga efterfrågan på primärvård

nej

B. äventyrar kontinuiteten och effektiviteten i vården

nej

C. äventyrar genomförandet av andra hälsotjänster

vet ej

D. ökar konkurrensen om personal mellan vårdenheterna

ja

E. ökar konkurrensen om personal mellan den offentliga och den privata hälso- och sjukvården

vet ej

F. höjer kostnaderna

ja

G. inget av de föregående

-

H. annat, vad?

-

A. segmentering av kunder och verksamhetsmodeller som bygger på kundgrupper

nej, inte en av de tre mest effektiva metoderna

B utveckling av servicens kontinuitet, kvalitet och verkningsfullhet

ja, en av de tre mest effektiva metoderna

C. nya verksamhetsmodeller, t.ex. teammodell

nej, inte en av de tre mest effektiva metoderna

D. utnyttjande av digitala tjänster och digital teknik

ja, en av de tre mest effektiva metoderna

E. utveckling av integrationen i socialservicen och specialtjänsterna

nej, inte en av de tre mest effektiva metoderna

F. enhetliga vård- och servicekedjor och helheter

ja, en av de tre mest effektiva metoderna

G. överföring av personal från andra tjänster till primärvården

nej, inte en av de tre mest effektiva metoderna

H. personalutbildning

nej, inte en av de tre mest effektiva metoderna

I. utveckling av ledningen

nej, inte en av de tre mest effektiva metoderna

J. köpta tjänster och servicecheckar

ja, en av de tre mest effektiva metoderna

K. annat: vad?

-

1.6. Kan man genom de utvecklingsåtgärder som statsunderstöden (programmet Framtidens social- och hälsocentral och Finlands program för hållbar tillväxt) möjliggör och genom att avveckla vård-, service- och rehabiliteringsskulden uppnå en situation som möjliggör en skärpning av vårdgarantin i den föreslagna formen?

huvudsakligen ja

Fri kommentar:

Avvecklingen av vårdskulden kommer att kräva mycket resurser.

1.7. Har den personalstyrka som behövs på grund av den skärpta vårdgarantin uppskattats korrekt? Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

uppskattats i underkant

Fri kommentar:

En förutsättning för en skärpt vårdgaranti är en tillräckligt stor och kompetent personalstyrka.

1.8. En skärpning av vårdgarantin förutsätter tillräcklig och kunnig personal. Hur bedömer ni tillgången på personal i olika yrkesgrupper med beaktande av de föreslagna bestämmelserna? Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

1.8.1. Går det att få tillräckligt med läkare inom öppenvården?

huvudsakligen nej

Kommentar:

Enligt Läkarförbundet behövs det 4000 nya läkare!

1.8.2. Går det att få tillräckligt med sjukskötare inom öppenvården?

huvudsakligen nej

Kommentar:

Redan nu är det brist och allt flera överväger att lämna branschen.

1.8.3. Går det att få tillräckligt med personal inom de andra yrkesgrupperna inom öppenvården?

huvudsakligen nej

Kommentar:

Exempelvis fysioterapeuter saknas.

A. bra arbetsgivarbild

nej, inte en av de tre viktigaste metoderna

B. ökning av utbildningsmängden för yrkesutbildade personer

nej, inte en av de tre viktigaste metoderna

C. löneförhöjning

ja, en av de tre viktigaste metoderna

D. möjlighet att påverka innehållet i och genomförandet av arbetet och uppgifterna

ja, en av de tre viktigaste metoderna

E. bättre ledarskap

ja, en av de tre viktigaste metoderna

F. tillräckligt stöd för arbete och konsultering

nej, inte en av de tre viktigaste metoderna

G. mångsidig uppgiftsbeskrivning

nej, inte en av de tre viktigaste metoderna

H. fungerande arbetsgemenskap

nej, inte en av de tre viktigaste metoderna

I. överföring av personal från andra tjänster till öppenvården

nej, inte en av de tre viktigaste metoderna

J. annat: vad?

Man måste hitta metoder att locka tillbaka den reserv av utbildad vårdpersonal som nu arbetar inom andra branscher.

1.10. Har den tilläggsfinansiering som skärpningen av vårdgarantin (i den föreslagna formen) kräver uppskattats korrekt?

Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

uppskattats lite i underkant

Fri kommentar:

Ska man konkurrera om vårdpersonal kommer löneökningarna att kosta.

1.11. Hur viktiga är de köpta tjänsterna när vårdgarantin skärps i enlighet med förslaget? Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

mycket viktiga

Kommentar:

Garantiskärpningen lyckas inte utan köp av tjänster.

1.12. Hur viktiga är servicecheckarna när vårdgarantin skärps i enlighet med förslaget? Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

mycket viktiga

2. Frågor om mun- och tandvård som ges i samband med primärvård

A. den stora variationen i befolkningens behov

nej, inte en av de fem viktigaste orsakerna

B. stor och uppdämd efterfrågan

ja, en av de fem viktigaste orsakerna

C. otillräcklig rådgivning och styrning till andra tjänster

nej, inte en av de fem viktigaste orsakerna

D. otillräcklig förebyggande verksamhet och otillräckligt tidigt ingripande

ja, en av de fem viktigaste orsakerna

E. andra tjänster fungerar inte

nej, inte en av de fem viktigaste orsakerna

F. otillräckligt samarbete och splittrade vård- och servicekedjor

ja, en av de fem viktigaste orsakerna

G. ineffektiva verksamhetsmodeller inom mun- och tandvården

nej, inte en av de fem viktigaste orsakerna

H. ineffektiv arbetsfördelning mellan yrkesgrupper

nej, inte en av de fem viktigaste orsakerna

I. otillräcklig kompetens

nej, inte en av de fem viktigaste orsakerna

J. otillräckliga ekonomiska resurser

ja, en av de fem viktigaste orsakerna

K. otillräckligt utnyttjande av digitala tjänster och digital teknik

nej, inte en av de fem viktigaste orsakerna

L. dålig ledning av verksamheten

nej, inte en av de fem viktigaste orsakerna

M. långvariga svårigheter med tillgången på personal

ja, en av de fem viktigaste orsakerna

N. covid-19-epidemin

nej, inte en av de fem viktigaste orsakerna

O. de gällande lagstadgade tidsfristerna för tillgång till vård

nej, inte en av de fem viktigaste orsakerna

P. annat: vad?

Mera tandläkare måste utbildas.

2.2. Främjas följande företeelser av att vårdgarantin skärps på det föreslagna sättet?

tillgången till vård

ja

vårdens kvalitet

vet ej

patientsäkerhet

ja

kontinuitet i vården

ja

vårdens verkningsfullhet

ja

kostnadseffektiviteten inom hälso- och sjukvården

vet ej

Fri kommentar:

Förutsättningen är att det finns tillräckligt med tillgång till personal.

A. ökar den oändamålsenliga efterfrågan på mun- och tandvård

nej

B. äventyrar kontinuiteten och effektiviteten i vården

nej

C. äventyrar genomförandet av andra hälsotjänster

nej

D. ökar konkurrensen om personal mellan vårdenheterna

vet ej

E. ökar konkurrensen om personal mellan den offentliga och den privata mun- och tandvården

ja

F. höjer kostnaderna

ja

G. Annat, vad?:

-

A. segmentering av kunder och verksamhetsmodeller som bygger på kundgrupper

nej, inte en av de tre effektivaste metoderna

B. säkerställande av servicens kontinuitet, kvalitet och verkningsfullhet

ja, en av de tre effektivaste metoderna

C. nya verksamhetsmodeller, t.ex. teammodell

nej, inte en av de tre effektivaste metoderna

D. utnyttjande av digitala tjänster och digital teknik

nej, inte en av de tre effektivaste metoderna

E. utveckling av integrationen med andra hälso- och sjukvårdstjänster och socialtjänster

nej, inte en av de tre effektivaste metoderna

F. enhetliga vård- och servicekedjor och helheter

ja, en av de tre effektivaste metoderna

G. överföring av personal från andra tjänster

nej, inte en av de tre effektivaste metoderna

H. personalutbildning

nej, inte en av de tre effektivaste metoderna

I. utveckling av ledningen

ja, en av de tre effektivaste metoderna

J. köpta tjänster och servicecheckar

ja, en av de tre effektivaste metoderna

K. annat: vad?

Utveckla digitala tjänster som frigör vårdpersonalen för det egentliga vårdarbetet.

2.5. Kan man genom de utvecklingsåtgärder som statsunderstöden (programmet Framtidens social- och hälsocentral och EU:s återhämtningsplan) möjliggör och genom att avveckla vård-, service- och rehabiliteringsskulden uppnå en situation som möjliggör en skärpning av vårdgarantin i den föreslagna formen?

huvudsakligen ja

2.6. I propositionen har det bedömts att den skärpta vårdgarantin inte kräver permanent tilläggspersonal när den uppdämda efterfrågan inom mun- och tandvården har avvecklats. Anser ni att bedömningen är riktig?

nej

Kommentar:

Det kommer att behövas mera tandläkare och munhygienister.

2.7. En skärpning av vårdgarantin förutsätter tillräcklig och kunnig personal. Hur bedömer ni tillgången på personal i olika yrkesgrupper med beaktande av de föreslagna bestämmelserna? Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

2.7.1. Går det att få tillräckligt med tandläkare inom mun- och tandvården?

huvudsakligen nej

Kommentar:

Bristen är redan idag märkbar.

2.7.2. Går det att få tillräckligt med munhygienister inom mun- och tandvården?

huvudsakligen ja

2.7.3. Går det att få tillräckligt med personal inom andra yrkesgrupper inom mun- och tandvården?

huvudsakligen ja

Kommentar:

Upplevs arbetsplatsen som en "magnetarbetsplats" får man personal.

A. bra arbetsgivarbild

nej, inte en av de tre viktigaste metoderna

B. ökning av utbildningsmängden för yrkesutbildade personer

ja, en av de tre viktigaste metoderna

C. löneförhöjning

ja, en av de tre viktigaste metoderna

D. möjlighet att påverka innehållet i och genomförandet av arbetet och uppgifterna

ja, en av de tre viktigaste metoderna

E. bättre ledarskap

ja, en av de tre viktigaste metoderna

F. tillräckligt stöd för arbete och konsultering

nej, inte en av de tre viktigaste metoderna

G. mångsidig uppgiftsbeskrivning

nej, inte en av de tre viktigaste metoderna

H. fungerande arbetsgemenskap

ja, en av de tre viktigaste metoderna

I. annat: vad?

-

2.9. Har den tilläggsfinansiering som skärpningen av vårdgarantin (i den föreslagna formen) kräver uppskattats korrekt?

Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

uppskattats lite i underkant

Fri kommentar:

-

2.10. Hur viktiga är de köpta tjänsterna när vårdgarantin skärps i enlighet med förslaget?

Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

mycket viktiga

Kommentar:

Man lyckas inte hålla tidsgränserna utan köpta tjänster.

2.11. Hur viktiga är servicecheckarna när vårdgarantin skärps i enlighet med förslaget?

Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

mycket viktiga

Kommentar:

De möjliggör valfrihet.

3.1. Är bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna för primärvården och för andra tjänster trovärdig?

3.1.1. primärvård/öppenvård

Bedömningen är att en skärpning av vårdgarantin ökar behovet av öppenvård som ges i samband med primärvård. Är bedömningen trovärdig?

huvudsakligen ja

Möjlig kommentar:

-

3.1.2. primärvård/mun- och tandvård

Bedömningen är att en skärpning av vårdgarantin ökar behovet av mun- och tandvård inom primärvården något. Är bedömningen trovärdig?

huvudsakligen ja

Möjlig kommentar:

-

3.1.3. samjour

Bedömningen är att efterfrågan på samjour gradvis minskar i och med att vårdgarantin skärps. Är bedömningen trovärdig?

huvudsakligen ja

Möjlig kommentar:

-

3.1.4. Sjukhusvård

Bedömningen är att behovet av sjukhusvård minskar något. Är bedömningen trovärdig?

huvudsakligen ja

Möjlig kommentar:

-

3.1.5. den specialiserade sjukvården

Bedömningen är att behovet av specialiserad sjukvård å ena sidan ökar något och å andra sidan minskar något. Är bedömningen trovärdig?

huvudsakligen ja

Möjlig kommentar:

-

3.1.6. sjukvårdsverksamhet inom företagshälsovården

Bedömningen är att en skärpning av vårdgarantin påverkar företagshälsovårdens sjukvård ganska lite. Är bedömningen trovärdig?

ja

Möjlig kommentar:

-

3.1.7. privat öppenvård (som betalas av kunden själv eller en privat försäkring)

Bedömningen är att en skärpning av vårdgarantin med tiden i någon mån kommer att minska användningen av helt privat hälso- och sjukvård. Är bedömningen trovärdig?

huvudsakligen ja

Möjlig kommentar:

-

3.1.8. privat mun- och tandvård (som betalas av kunden själv eller en privat försäkring)

Bedömningen är att en skärpning av vårdgarantin endast i någon mån kommer att minska användningen av privat hälso- och sjukvård. Är bedömningen trovärdig?

huvudsakligen ja

Möjlig kommentar:

-

3.1.9. Studenternas hälsovårdsstiftelse

Bedömningen är att en skärpning av vårdgarantin ökar behovet av tjänster. Är bedömningen trovärdig?

huvudsakligen ja

Möjlig kommentar:

-

3.1.10. hälso- och sjukvård för fångar

Bedömningen är att en skärpning av vårdgarantin i någon mån ökar behovet av tjänster. Är bedömningen trovärdig?

huvudsakligen ja

Möjlig kommentar:

-

3.2. Har de kostnader som skärpningen av vårdgarantin medför för välfärdsområdena uppskattats någotsånär korrekt?

Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel.

uppskattats lite i underkant

Fri kommentar:

-

3.3 Har de extra medel som Studenternas hälsovårdsstiftelse behöver på grund av den skärpta vårdgarantin bedömts någotsånär korrekt?

uppskattats lite i underkant

Fri kommentar:

-

3.4. Har de extra medel som Enheten för hälso- och sjukvård för fångar behöver på grund av den skärpta vårdgarantin bedömts någotsånär korrekt?

uppskattats i rätt storleksordning

Fri kommentar:

-

3.5. Har tidsspannen för de icke-ekonomiska konsekvenserna av en skärpning av vårdgarantin bedömts realistiskt?

huvudsakligen ja

Fri kommentar:

-

3.6. Till vilka delar bör konsekvensbedömningen korrigeras, preciseras eller kompletteras?

Tillgången till kompetent personal måste ytterligare ses över.

3.7. Anser ni att tidsfristerna för tillgång till öppenvård som ges i samband med primärvård bör skäras på det föreslagna sättet, trots de osäkerhetsmoment som är förknippade med förslaget?

ja

Möjlig kommentar:

-

3.8. Anser ni att tidsfristerna för tillgång till mun- och tandvård som ges i samband med primärvård bör skärpas på det föreslagna sättet, trots de osäkerhetsmoment som är förknippade med förslaget?

ja

Kommentar:

-

3.9. Kan skärpningen av vårdgarantin för öppenvård som ges i samband med primärvård genomföras inom den föreslagna tidsplanen?

Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

huvudsakligen ja

Andra fria kommentarer:

-

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

3.10. Kan skärpningen av vårdgarantin för mun- och tandvård som ges i samband med primärvård genomföras inom den föreslagna tidsplanen?

Om ni företräder en kommun, en samkommun eller ett välfärdsområde ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur välfärdsområdets synvinkel. Om ni företräder Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller Studenternas hälsovårdsstiftelse ber vi er bedöma frågan uttryckligen ur den egna organisationens synvinkel.

huvudsakligen ja

Andra fria kommentarer:

-

3.11. Bör en skärpning av vårdgarantin för öppenvård som ges i samband med primärvård genomföras stegvis?

ja

Möjlig kommentar

-

3.12. Bör en skärpning av vårdgarantin för mun- och tandvård som ges i samband med primärvård genomföras stegvis?

ja

Möjlig kommentar

-

A. ansvaret för ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs till välfärdsområdena 1.1.2023, vilket inte möjliggör en skärpning av vårdgarantin

Nej, inte en av de två största riskerna

B. brist på personal

Ja, en av de två största riskerna

C. den ekonomiska tilläggsresurs som uppskattats för en skärpning av vårdgarantin är otillräcklig

Ja, en av de två största riskerna

D. motivationen och resurserna för utveckling är otillräckliga

Nej, inte en av de två största riskerna

E. behoven att utveckla IKT-systemen möjliggör inte en skärpning av vårdgarantin inom den föreslagna tidsplanen

Nej, inte en av de två största riskerna

F. annat, vad?

-

Hälso- och sjukvårdslagen I 51 § föreskrivs det om att få kontakt med primärvården och om bedömning av vårdbehovet

Är paragrafen tydlig?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Kan den reglering som ingår i paragrafen verkställas med tanke på servicesystemet?

delvis, precisera

Tryggar bestämmelserna i paragrafen patientens rättigheter i tillräcklig utsträckning?

delvis, precisera

Är motiveringen till paragrafen klar och tydlig?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Eventuella ändringsförslag:

-

I 51 a § föreskrivs det om tillgång till vård inom öppenvård som ges i samband med primärvård

Är det med stöd av paragrafen klart vilka tjänster som omfattas av vårdgarantin på sju dygn?

delvis, precisera

Finns det andra tjänster som borde omfattas av vårdgarantin på sju dygn?

nej, varför?

Kan den reglering som ingår i paragrafen verkställas med tanke på servicesystemet?

delvis, precisera

Tryggar bestämmelserna i paragrafen patientens rättigheter i tillräcklig utsträckning?

delvis, precisera

Är motiveringen till paragrafen klar och tydlig?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Eventuella ändringsförslag:

-

Är paragrafen tydlig?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Kan den reglering som ingår i paragrafen verkställas med tanke på servicesystemet?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Tryggar bestämmelserna i paragrafen patientens rättigheter i tillräcklig utsträckning?

delvis, precisera

Är motiveringen till paragrafen klar och tydlig?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Eventuella ändringsförslag:

-

Är paragrafen tydlig?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Eventuella ändringsförslag och kommentarer till motiveringen:

-

Är paragrafen tydlig?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Kan den reglering som ingår i paragrafen verkställas med tanke på servicesystemet?

delvis, precisera

Tryggar bestämmelserna i paragrafen patientens rättigheter i tillräcklig utsträckning?

delvis, precisera

Är motiveringen till paragrafen klar och tydlig?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Eventuella ändringsförslag:

-

Är paragrafen tydlig?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Kan den reglering som ingår i paragrafen verkställas med tanke på servicesystemet?

delvis, precisera

Tryggar bestämmelserna i paragrafen patientens rättigheter i tillräcklig utsträckning?

delvis, precisera

Är motiveringen till paragrafen klar och tydlig?

ja, eventuella kompletterande kommentarer

Eventuella ändringsförslag:

-

Kommentarer om förslaget till ändring av lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande (paragrafer och motivering)?

-

Kommentarer om förslagen till ändring av fängelselagen och häktninglagen (paragrafer och motiveringar)?

-

Kommentarer till de föreslagna bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen, lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande, fängelselagen och häktninglagen med tanke på tillsynen (öppet svar)

-

Eventuella andra kommentarer om propositionen (öppet svar)

Tillgången till primärvård har länge varit en stor utmaning för hälso- och sjukvården i Finland. Väntetiderna till vård och tidsfristerna i den gällande lagstiftningen är alltför långa. Ett av målen för pågående vårdreform är att förbättra tjänsternas tillgänglighet och att trygga tillgången på yrkeskunnig arbetskraft.

Tiden inom vilken man har rätt att få vård ska förkortas från tre månader till sju dagar inom den icke-brådskande vården. Inom tandvården ska tiden förkortas från sex till tre månader. Vårdreformen träder i kraft år 2023 vilket betyder att garantiskärpningen i praktiken ska genomföras i de nya välfärdsområdena och på de framtida social- och hälsocentralerna.

Tillgången till läkare och vårdpersonal är den största utmaningen och kommer att bli den verkliga flaskhalsen när vårdgarantiskärpningen genomförs. Ansvar för välfärdsområdena och framtidens social- och hälsocentraler blir stort. Läkarförbundet uppskattar att det behövs omgående 1000 nya läkare till hälsocentralerna och för tillfället finns det inga arbetslösa läkare. Också bristen på vårdpersonal är uppenbar speciellt i tätorterna.

Ett allvarligt problem är att undersökningar som olika fackorganisationer inom vårdbranschen gjort visar att en synnerligen stor del av dem som jobbar inom vården överväger att lämna vården och att helt byta bransch. Största orsaken är arbetsförhållandena och lönen. Speciellt överväger yngre, under 30-åriga vårdare att byta bransch. Att ständigt flexa och göra extra arbete och att det inte finns tillräckligt med personal belastar för mycket. Exempelvis inom HUS sade 685 personer tillhörande vårdpersonalen upp sig under perioden januari-augusti 2021. Under samma period 2020 var siffran 456. Det finns en stor vårdpersonalreserv som jobbar med annat och som med rätta metoder kunde lockas tillbaka.

För att skärpningen av vårdgarantin ska ha några förutsättningar att lyckas måste tillgången till utbildad vårdpersonal tryggas. Det behövs tillräckligt med utbildningsplatser speciellt för läkare, sjukskötare, fysioterapeuter och närvårdare, samt satsning på yrkets attraktionskraft. För att sedan stanna i yrket måste man kunna känna trivsel i arbetet som betyder gott ledarskap, möjligheter att kunna påverka sina arbetstider och arbetsuppgifter, möjligheter till karriärutveckling, samt en konkurrenskraftig lön. Vårdpersonalen måste få uppleva att de gör ett värdefullt arbete. Och ledarskapet måste fungera. För att åtgärda detta behövs ett tvärsektorieellt handlingsprogram med syfte att trygga en tillräcklig vårdpersonal.

Den nya personaldimensioneringen på 0,7 vårdare som ska verkställas 2022-2023 inom äldreomsorgen kommer ytterligare att öka behovet av vårdare. Här behövs uppskattningsvis 4000 nya vårdare. Också här behövs det nya idéer, innovationer och metoder att lösa bristen. Konkurrensen om vårdarna kommer att öka.

Den privata och tredje sektorn kommer att behövas för att uppfylla vårdgarantin. För att underlätta trycket på den offentliga primärhälsovården ska privata sektorns kapacitet användas. Användningen av vårdsedlar ökar valfriheten. Tredje sektorn gör en ovärderlig insats inom det förebyggande hälsofrämjande arbetet och därför ska verksamhetsförutsättningarna tryggas.

Fungerande digitala tjänster och självbetjäningssystem underlättar vårdarbetarnas arbetsbelastning, minskar rutinuppgifter och fokuserar personalens resurser på det egentliga vårdarbetet. I dag används en stor del av tiden till byråkrati och olika registreringsarbeten. Olika mobila lösningar bidrar till jämlik tillgång till vården runt om i Finland. Den moderna teknikens möjligheter bör utnyttjas, som exempel ibruktagande av mobila hälsostationer. På det sättet kan primärvårdstjänster erbjudas nära människorna i hela välfärdsområdet. Garantiskärpningen kräver nya arbetsmodeller och då kunde man utreda möjligheten att för speciellt äldre ta i bruk ett fungerande egenläkar- och egenskötarsystem. Kontinuiteten skapar trygghetskänsla. En förstärkning av service på svenska är en viktig kvalitetsfaktor. Tillräckliga språktillägg kan locka personal.

Dahlin Berit
Svenska pensionärsförbundet rf